

EXPUNERE DE MOTIVE

a propunerii legislative pentru implementarea bugetării participative la nivel local, precum și completarea Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale

1. Motivul emiterii actului normativ

Bugetarea participativă este un proces prin care cetățenii sunt implicați direct în alocarea unei părți din bugetul public local. Acest proces are multiple beneficii, cum ar fi creșterea transparenței, responsabilității și eficienței cheltuielilor publice, îmbunătățirea calității serviciilor publice, dar mai ales implicarea activă a comunității în procesul decizional și dezvoltarea democrației participative. Prin bugetarea participativă, cetățenii pot exprima nevoile și prioritățile lor, pot propune și vota proiecte de interes local și pot monitoriza implementarea lor. Astfel, bugetarea participativă contribuie la dezvoltarea comunităților locale și la crearea unui parteneriat real între administrația publică și societatea civilă.

În prezent, bugetarea participativa este folosită voluntar de diferite autorități locale, fără a există o obligație la nivel național.

Legea nr. 273/2006 prevede faptul că cetățenii pot contribui la dezbateră bugetului, prin formularea unor contestații la buget:

„Art. 39 (3) Pe baza veniturilor proprii și a sumelor repartizate potrivit alin. (2), ordonatorii principali de credite, în termen de 15 zile de la publicarea legii bugetului de stat în Monitorul Oficial al României, Partea I, definitivează proiectul bugetului local, care se publică în presa locală sau se afișează la sediul unității administrativ-teritoriale. Locuitorii unității administrativ-teritoriale pot depune contestații privind proiectul de buget în termen de 15 zile de la data publicării sau afișării acestuia.

(4) În 5 zile de la expirarea termenului de depunere a contestațiilor prevăzut la alin. (3), proiectul bugetului local, însoțit de raportul ordonatorului principal de credite și de contestațiile depuse de locuitori, este supus aprobării autorităților deliberative, de către ordonatorii principali de credite.

(5) Autoritățile deliberative, în termen de maximum 10 zile de la data supunerii spre aprobare a proiectului de buget, potrivit alin. (4), se pronunță asupra contestațiilor și adoptă proiectul bugetului local, după ce acesta a fost votat pe capitole, subcapitole, titluri, articole, alineate, după caz, și pe anexe.

(6) Proiectele de buget prevăzute la art. 1 alin. (2) se aprobă de autoritățile deliberative în termen de maximum 45 de zile de la data publicării legii bugetului de stat în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

Cu toate acestea, în practică, locuitorii nu știu că pot depune contestații, iar dacă acestea sunt depuse, oricum nu sunt transmise consiliului local/județean în vederea dezbaterii acestora. De asemenea, aproape niciodată bugetele locale, deși legea prevede astfel, nu sunt adoptate pe capitole, subcapitole, titluri, articole, alineate, după caz, și pe anexe, fiind preferate voturile asupra întregului proiect.

Astfel, chiar dacă Legea nr. 273/2006 prevede mecanisme pentru implicarea locuitorilor și dezbateră bugetului în mod detaliat în consiliile locale sau județene, aceste mecanisme sunt insuficiente pentru cointeresarea și implicarea reală a locuitorilor.

Prin urmare, propunem alocarea unui procent de minimum 1% din veniturile proprii pentru bugetarea participativă, având în vedere că veniturile proprii sunt la dispoziția autorităților locale și pot decide, neîngrădit, asupra destinației, iar procentul de 1% este unul rezonabil care poate fi folosit pentru consultarea populației și identificarea unor priorități locale. Acest procent minim obligatoriu se va aplica doar orașelor și municipiilor având în vedere că la nivelul acestora veniturile proprii sunt suficiente pentru a permite desfășurarea unor asemenea proceduri. Pentru comune nu instituim obligativitatea aceasta în primul rând deoarece majoritatea sunt nesustenabile cu sumele aferente veniturilor proprii.

Având în vedere că un buget aprobat care nu ar respecta principiul bugetării participative ar fi nul, iar prefectul ar trebui exercite tutela administrativă, cu consecința suspendării bugetului local, propunem instituirea unei sancțiuni clare, echivalente, respectiv sistarea alimentării cu cote, respectiv sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și cu transferuri consolidabile, până la aprobarea corectă a bugetului de către autoritățile deliberative cu respectarea principiului bugetării participative.

Această sancțiune este echivalentă sancțiunii prevăzute de art. 39 alin. (7) din Legea nr. 273/2006: „În cazul în care autoritățile deliberative nu aprobă proiectele bugetelor locale în termenul prevăzut la alin. (6), direcțiile generale ale finanțelor publice dispun sistarea alimentării cu cote, respectiv sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat și cu transferuri consolidabile, până la aprobarea acestora de către autoritățile deliberative. În aceasta situație, din bugetele locale se pot efectua plăți numai în limita celorlalte venituri încasate”.

Instituirea unei sancțiuni clare pentru nerespectarea legii este o necesitate rezultată din practică. Sunt nenumărate prevederi legislative nerespectate de către reprezentanți ai administrației locale sau centrale pentru care nu există sancțiuni. Lipsa sancțiunilor este o formă de încurajare la nerespectarea legii.

Implementarea bugetării participative ca prevedere obligatorie la nivel local este o necesitate pentru a asigura o mai bună reprezentare și implicare a cetățenilor în deciziile care îi afectează. De asemenea, se asigură o distribuție transparentă a unei părți a resurselor publice, în funcție de nevoile identificate de majoritatea cetățenilor participanți la procesul de consultare publică. În plus, se stimulează participarea civică și educația democratică a cetățenilor, care devin mai conștienți cu privire la drepturile și responsabilitățile lor.

2. Impactul socioeconomic

Propunerea legislativă are un impact socioeconomic pozitiv, implicând locuitorii în procesul de elaborare și dezbateră a bugetului, ceea ce îi va stimula să plătească impozitele și asta va genera mai multă dezvoltare la nivel local.

3. Impactul financiar

Propunerea legislativă nu are impact financiar.

4. Impactul asupra sistemului juridic – nu este cazul.

5. Consultări derulate în vederea elaborării proiectului de act normativ

În vederea elaborării prezentei propuneri legislative, am consultat specialiști în domeniul juridic și cetățeni care s-au plâns de lipsa procedurilor de bugetare participativă.

6. Activitățile de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

Propunerea legislativă urmează să fie publicată pe site-urile Camerei Deputaților și Senatului, urmând să fie adusă la cunoștința publicului, care poate formula observații.

7. Măsurile de implementare

Ca urmare a adoptării prezentei propuneri legislative, consiliile locale/județene vor adopta proceduri privind bugetarea participativă.

În numele inițiatorilor,

Alexandru Kocsis-Cristea

Bogdan-Alexandru Bola

